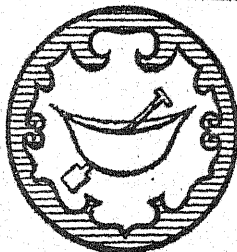

DZIENNIK

ZARZĄDU

M. ŁÓDZI

Redakcja i administracja
Plac Wolności 1.

Administracja czynna od godz. 9—12 wp.
Redakcja od godz. 1—2 po południu.

Prenumerata: Kwartalnie . Mk. 90.—
Miesięcznie . „ 30.—

Ogłoszenie: Wiersz nonparelowy (cztery
szpal y na stronie) Mk. 6.— Przedtekstem
Mk. 15.— za wiersz (dwie szpalty na
stronie). Drobna 1 marka za wyraz.
Najmniejsze ogłoszenie mk. 18.—

Cena egzemplarza 10 Marek

Nr 9. (72.)

Łódź, wtorek, 1 marca 1921 r.

Rok III.

Trudności finansowe miast w Polsce.

Niejednokrotnie na łamach niektórych pism łódzkich spotykamy pod adresem Magistratu i Rady Miejskiej zarzuty w sprawie gospodarki. Zarzuty te są gołosłowne, dążące do podkopania zaufania nieświadomych warstw społecznych do przedstawicielstwa robotniczego, z jakiego składa się nasza Rada Miejska i władze magistrackie.

Autorzy owych artykułów z całą świadomością przekręcają fakty i trudności materialne, z jakimi borykać się musi nasz Zarząd miasta, zominając o tem, że kłopoty finansowe, jakie przeżywa nasze miasto, nie w mniejszym stopniu przeżywają Zarządy innych miast w Polsce, a w pierwszym rzędzie stolicą Polski.

Niejednokrotnie na szpaltach „Dziennika Zarządu m. Łodzi“, jako też z trybuny radzieckiej stwierdzono, że budżet naszego miasta opiera się na nie zdrowych podstawach, jednakże Magistrat nie ma absolutnie możliwości wybrnięcia z tej ciężkiej sytuacji finansowej. Ostatni podatek, który miał sprowadzić równowagę budżetową, był projekt wysunięty ze strony Magistratu, aby opodatkować przemysł łódzki, który zarabia miljarady, a nie płaci nic.

Magistrat w wypadku tym spotkał się ze stanowczym oporem ze strony Ministerstwa Handlu i Przemysłu, który oświadcza, że w ustawie Dz. Ust. Rz. P. Nr 66 z dnia 2 sierpnia 1920 poz. 487) jaką przyjął Sejm, jest mowa tylko o podatku od patentu przemysłu, o samodzielnym podatku na rzecz Samorządu nie ma mowy.

Rozumie się, że nie posiadając źródeł podatkowych, zaledwie 1/3 budżetu miasta jest pokryta drogą normalną, pozostałe 2/3 musi Zarząd miasta pokrywać z pożyczek pańs:owych, których nieznaczna część została przeznaczona na inwestycje.

Że nietylko pod tym względem dzieje się źle w Łodzi przytaczamy tu zupełnie **objektywny** artykuł z 17-go lutego r. b., umieszczony w „Kuryerze Warszawskim“. Przekonamy się z niego, że obecnie gospodarka miejska jest oparta tylko na kredycie skarbu państwa, bowiem Samorząd pozabawiony jest przez rząd podstawowych źródeł podatkowych do swej egzystencji gospodarczej, co fatalnie odbija się na całokształcie-gospodarki Zarządu Stołecznego Miasta Warszawy.

„Pierwotny projekt magistratu w sprawie nowej tabeli uposażeń dla pracowników miejskich, zaakceptowany nawet przez radziecką komisję finansowo-budżetową, uległ pewnej zmianie na wczorajszym posiedzeniu rady miejskiej. Jak już notowaliśmy, rada miejska uchwaliła w zeszły czwartek projekt nowych płac i sam wniosek magistracki przekazać raz jeszcze komisji do szczegółowego rozważenia. W ciągu tygodnia komisja finansowo-budżetowa miała sposobność konferować w tej sprawie z przedstawicielami rządu, a to z tej racji, że wielomilionowe wypłaty dla personelu magistrackiego dokonywane są z pożyczek od rządu, asygnowanych systematycznie „na rachunek przyszłych podatków miejskich”. Gdyby kredytu tego rząd odmówił, maszyna magistracka musiałaby stanąć. Inaczej mówiąc, gospodarka miejska oparta jest tylko na kredycie skarbu państwa, „samorząd” zaś jest już fikcją i powoli staje się biernym narzędziem urzędników ministerjalnych. W warunkach obecnych, gdy miasto pozbawione jest przez rząd podstawowych źródeł podatkowych do swej samodzielnej egzystencji gospodarczej, nie może być oczywiście innych praktyk, jak te, które wchodzi już w życie: gospodarze „samorządowi” muszą nolens volens ulegać „rządowi”, bo ten ma najsilniejszą broń — nie da pieniędzy. Tak się też stało i z projektem magistratu w sprawie uposażenia pracowników. W projekcie tym powiedziano między innymi że oprócz płacy zasadniczej (według kategorii, których ma być 12) i dodatków „rodziny”, obowiązywać miały dodatki „drożyniane”, normowane procentowo według orzeczenia komisji statystycznej, powołanej do badania wzrostu drożyny, podobnie jak otrzymują dziś robotnicy. Ktoś wyliczył, że przy zachowaniu takiej zasady płac, pensje wyższych urzędników dojdą rychle do bajecznych rozmiarów i że byłoby już zapóźno odbierać im to, co raz było przyznane.

Okazało się następnie, że jakkolwiek magistrat popierał pierwotny swój projekt, komisja zaś dała nawet swój placet na to, nieco wyższa skala płac dla pracowników miejskich, niż dla urzędników państwowych, nie może liczyć na poparcie władz ministerjalnych. Rząd skłonny jest udzielić potrzebnych kredytów tylko pod warunkiem zastosowania w magistracie skali wynagrodzeń, odpowiadających uposażeniu urzędników państwowych. To był motyw decydujący, którym komisja fin.-budż. się kierowała, zgłaszając wczoraj zmieniony nieco projekt magistracki. W porównaniu z pierwotnym projektem nastąpiła pewna redukcja płac, głównie dla wyższej kategorii urzędników.

Z okazji rozważania tego wniosku, r. Hirszel porusza zasadniczo sprawę zmniejszenia personelu w magistracie, zarówno wśród urzędników jak i robotników. Jeśli gmina samorządowa ma być kooperatywą społeczną, to czy jest możliwe, aby organizacja gospodarcza która osiąga pół miljarda marek dochodu, a wydaje 2 i pół miljarda — mogła gdziekolwiek na świecie istnieć. Czy można wydawać 5 razy więcej, niż się ma dochodu? Trzeba organizm uzdrowić. Radny Hirszel twierdzi, że kurację można zacząć od zmniejszenia personelu w pierwszym kwartale o 15 proc., w drugim o 20 proc. i t. d.

Zgola odmiennie patrzy na sprawę r. Łypacewicz, który sądzi, że nie można automatycznie usuwać personelu według jakiejś skali procentowej, gdyż to do niczego nie doprowadzi. Oszczędności są potrzebne, jednak trzeba je osiągnąć w doskonalszym systemie organizacji podatkowej. Powoływane komisje specjalne do zredukowania personelu

wykazały już, do czego taki automatyzm prowadzi. Jedna z takich komisji, zamiast przyjąć z wnioskiem o zmniejszenie personelu, zaproponowała magistratowi, po zbadaniu pewnych wydziałów, zwiększenie (!) pracowników. Magistrat zląkł się takiej działalności komisji i corychciej ją rozwiązał. Mówca jest przeciwny redukowaniu płac urzędniczych, z tej również racji, że siły inteligentniejsze, niezbędne w zarządzie miejskim, uciekną. **Oszczędność, na inteligencji robiona, nie naprawi finansów miejskich, gdyż osiągnięte z tego tytułu sumy będą znikome w stosunku do ogólnych wydatków.**

(Tylko swoboda podatkowa samorządów może skutecznie przyczynić się do uregulowania rozpaczliwej sytuacji finansowej miast polskich.

Przyp. Red.)

Oczy w Państwie Polskim istnieje powszechne obowiązkowe nauczanie?

Magistrat m. Łodzi wystosował następujący memoriał do Wysokiego Przewodniczącego Sejmiku Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej.

Komisja Powszechnego Nauczania miasta Łodzi, jako pierwsza na terenie byłego Królestwa Kongresowego instytucja, która podjęła dzieło realizowania przymusu szkolnego, już w samych początkach swej działalności nieuchronnie musiała się spotkać z szeregiem niedokładności i braków w skoordynowaniu administracji państwowej. Z całą tedy energią Komisja Powszechnego Nauczania podejmuje znaczne wysiłki, aby dostrzeżone braki wypełnić, usunąć niedokładności i ma już poza sobą pozytywne wyniki swych usiłowań. Atoli w sprawie zasadniczej, w samej podstawie organizacji obowiązkowego nauczania Komisja napotyka przeszkodę najpoważniejszą, której swoją mocą i wpływem usunąć nie jest w stanie, gdyż ta tkwi w niedokładności ustawodawstwa państwowego. Istota obowiązkowego nauczania polega na zastosowaniu przymusu szkolnego względem wszystkich dzieci w wieku od 7-miu do 14 lat skończonych. Nad dzieckiem w tym wieku Państwo i Społeczeństwo przez instytucje do tego powołane roztaczają opiekę, szkoła zaś jest kadłą, w której wychowuje się i kształci przyszły obywatel. Dziecko w tym wieku nie powinno mieć żadnych obowiązków poza szkolnym i nikt nie powinien mieć prawa nakładania innych obowiązków, ani też krępowania bądź utrudniania dziecku wypełnienia obowiązku szkolnego. W tej też myśli został w dniu 7 lutego 19. r. wydany przez Naczelnika Państwa Dekret „O obowiązku szkolnym“, zatwierdzony następnie przez Wysoki Sejm Ustawodawczy. Artykuły 1, 9, 10 i 22 dekretu wyraźnie te obowiązki ustanawiają.

Tymczasem rzeczywistość wykazuje, że całe masy dzieci przed ukończeniem wieku szkolnego, to jest 14 lat życia, miast przebywać na ławie szkolnej, zabierane są przedwcześnie do pracy zarobkowej i pozbawiane przez to wpływu i dobrodziejstw w szkoły. Dekret „o obowiązku szkolnym“ odpowiedzialność wkłada na rodziców dzieci i to jedynie za nieposyłanie ich do szkoły. Odnośne rozporządzenie wykonawcze i zakazy nie są przestrzegane. Walka z tym zjawiskiem jest jednostronną i połową, ponieważ skierowaną jest wyłącznie w stronę rodziców dzieci. Podejmowane przez Komisję Powszechnego Nauczania olbrzymie wysiłki, poparte licznymi stosowanymi karami, odnoszą w takich warunkach skutki tylko częściowo. Przytem w samym wymiarze kar Komisja jest często skróć skrópaną, gdyż nawet Państwowe Urzędy Pośrednictwa Pracy zapośredniczają działkę w wieku szkolnym do pracy zarobkowej. Ponieważ tedy te dwa zjawiska stoją w radykalnej do siebie sprzeczności

i wykluczają się na wzajem, Komisja Powszechnego Nauczania już w lipcu, 1920 roku zwróciła się do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z prośbą o rozpatrzenie tej sprawy w porozumieniu z Ministerstwem Pracy i Opieki Społecznej i o poczynienie odpowiednich kroków. Komisja uprzytamniała sobie, że zasadnicze rozwiązanie tej sprawy nastąpić może jedynie w drodze ustawodawczej i dlatego decydującej odpowiedzi oczekiwała z innej strony, mianowicie od Sejmu Ustawodawczego.

Z wielkim przeto ubolewaniem Komisja przyjęła do wiadomości, że Wysoki Sejm w dniu 8 lutego b. r. przy drugim czytaniu artykułu 70-go projektu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej odrzucił zgłoszoną przez pewne koła poselskie poprawkę, dotyczącą zakazu pracy zarobkowej dla dzieci poniżej lat 15-tu. Przytem o ile Komisji wiadomo, pośród argumentów obrony uzasadniającej konieczność przyjęcia poprawki, nie był wysuwany motyw przymusu szkolnego dla dziatwy w tym wieku. Dlatego Komisja Powszechnego Nauczania uważa za swój święty obowiązek poruszenia tej sprawy, od której pomyślnego rozwiązania zależy istnienie w Państwie Polskiem powszechnego obowiązkowego nauczania. Komisja Powszechnego Nauczania pomija na tem miejscu ideowo znaczenie ochrony pracy dzieci, pomija znaczenie wartości pracy obywatela oświeconego i analfabety i pozwala sobie jedynie na wskazanie konsekwencji braku w ustawodawstwie Rzeczypospolitej Polskiej zakazu pracy dla dzieci.

Komisja stwierdza z całą stanowczością, że przymus szkolny powinien iść w parze z zakazem pracy. Oba te postanowienia są od siebie nieodłączone. Brak zakazu pracy dla dzieci i odpowiedniego rygoru na gwałcących zakaz, zachwieje podstawami organizacji obowiązkowego nauczania, uniemożliwi przeprowadzenie całkowitego przymusu szkolnego, zaprzeczy jego istnieniu.

To też w chwili obecnej, w momencie uchwalania przez Wysoki Sejm Ustawodawczy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, tej podwaliny bytu i organizacji Państwa, Komisja stwierdza, że należy postawić jasne pytanie: „Czy w Państwie Polskiem istnieje powszechne obowiązkowe nauczanie, jak o tem głosi art. 122-gi Ustawy Konstytucyjnej, czy też go niema”. Pozytywnej odpowiedzi można oczekiwać wtedy, o ile w Państwie Polskiem istnieje równorzędnie zakaz pracy dla dzieci.

Opinia Społeczeństwa Polskiego, niedostatecznie jeszcze przywykłego do państwowego myślenia, nie orientuje się w dostateczny sposób w znaczeniu poszczególnych klauzul Ustawy Konstytucyjnej i nie ocenia w należytej mierze doniosłości wynikających z niej konsekwencji. Uważamy tedy, że rzeczą Przedstawicielstwa Narodu, Wysokiego Sejmu Ustawodawczego, jest ustanowienie takich podstaw bytu i organizacji Państwa, któreby dały mu możność szerokiego rozwoju bez wstrząśnień i kolizji, jakiebys z niedokładności samego ustawodawstwa państwowego wynikały.

Komisja Powszechnego Nauczania m. Łodzi, pierwsza na terenie byłego Królestwa Kongresowego instytucja, zainteresowana w sprawie obowiązkowego nauczania, na podstawie zdobytego doświadczenia stwierdza: — bez zakazu pracy dla dzieci niema przymusu szkolnego.

Reasumując powyższe, Komisja zwraca się do Wysokiego Prezydium Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej z gorącą prośbą o rozważenie przytoczonych wyżej motywów i o uwzględnienie tej ważnej sprawy przy trzecim czytaniu projektu Ustawy Konstytucyjnej.

Przewodniczący

Komisji Powszechnego Nauczania

(—) St. Kopskiński.

Prezydent:

(—) A. Rzewski.

Urodzenia w Łodzi w trzyleciu 1918—1920.

Liczba urodzeń żywych wynosiła w Łodzi

w r. 1918 —	3971,	t. j. na 1000 mieszkańców	11,4 ‰
" 1919 —	9394	" " " "	21,7 "
" 1920 —	11595	" " " "	26,5 "

(Przyjmujemy średnią liczbę mieszkańców w Łodzi w r. 1918 na 349.500, w r. 1919 — na 433.472, w r. 1920 — na 432.881.

Stwierdzamy przeto znaczne zwiększanie się płodności w czasach najostatniejszych.

Według poszczególnych miesięcy stosunki te przedstawiają się w sposób następujący:

Miesiąc cały rok	1918	1919	1920	W stosunku rocznym na 1000 mieszkańców wypadło urodzeń w r.			
				Miesiąc	1918	1919	1920
	3971	9394	11595	w całym roku	11,4 ^{0/00}	21,7 ^{0/00}	26,5 ^{0/00}
Styczeń	257	461	862	Styczeń	9,0 "	13,0 "	22,8 "
Luty	252	528	1154	Luty	8,3 "	15,5 "	30,8 "
Marzec	351	574	1010	Marzec	12,4 "	16,8 "	27,8 "
Kwiecień	351	811	1092	Kwiecień	12,5 "	23,0 "	30,5 "
Maj	282	576	1125	Maj	9,5 "	16,0 "	31,1 "
Czerwiec	337	639	1099	Czerwiec	11,7 "	17,0 "	30,1 "
Lipiec	358	765	968	Lipiec	12,5 "	20,4 "	26,8 "
Sierpień	332	949	1103	Sierpień	11,4 "	25,5 "	30,9 "
Wrzesień	324	1037	668	Wrzesień	11,6 "	27,5 "	19,2 "
Październik	396	908	909	Październik	13,7 "	24,3 "	26,0 "
Listopad	342	906	690	Listopad	11,8 "	24,0 "	19,5 "
Grudzień	389	1240	915	Grudzień	12,7 "	32,0 "	25,1 "

Płodność w poszczególnych miesiącach rozpatrywanego trzylecia nie wykazuje specjalnej prawidłowości; Łódź—jako wielkie miasto — nie jest tu materiałem odpowiednim do obserwacji; wpływ przyrody, pory roku na płodność z trudnością daje się tu zaobserwować, a w tak krótkim przeciągu czasu, jak okres trzyletni, zauważyć się nie daje. Natomiast stwierdzamy w rozpatrywanym trzyleciu wznoszenie się płodności — bardzo poważne, systematyczne, jakkolwiek nie pozbawione wahań i to znaczących.

Według płci urodzenia przedstawiają się w sposób następujący:

w. roku	Żyw. urodzeń chłopców	Żyw. urodzeń dziewcząt
1918	2110	1861
" 1919	4828	4566
" 1920	6010	5585

Potwierdza się powszechna zasada, że więcej się rodzi chłopców, niż dziewcząt, (wiadomo jednak że wskutek większej śmiertelności ludność męskiej nad żeńską wśród ludności przeważają kobiety).

Na 100 urodzonych żywo dziewcząt wypada urodzonych żywo chłopców:

w roku 1918 —	113
" " 1919 —	106
" " 1920 —	108

Przewaga ta urodzeń chłopców wśród urodzeń nieślubnych albo nie istnieje, albo też znacznie jest mniejsza; mianowicie urodzenia nieślubne w rozpatrywanym trzyleciu przedstawiają się w sposób następujący:

w r.	ogólna liczba urodzeń żyw. nieślubnych	‰ do ogólnej liczby urodzeń żywych	urodzenia nieślubne		Na 100 ur. dziew. przypada chłopc.
			chłopców	dziewcząt	
1918	224	5.0 ‰	112	112	100
1919	411	4.4 „	206	205	100
1920	496	4.8 „	246	250	102

Stwierdzamy pewne naogół kurczenie się odsetka urodzeń nieślubnych.

Wśród nieżywo urodzonych znane jest naogół zjawisko znacznej przewagi chłopców nad dziewczętami; zjawisko to w trzyleciu rozpatrywanym w Łodzi się potwierdza; mianowicie urodzeń nieżywych było w Łodzi

w r.	urodzeń nieżywych	Na 100 ur. żyw. i nieżyw. wyp. nieżyw.	chłopców	dziewcząt	Na 100 ur. dziew. przypad. chłopców
1918	210	5.0 ‰	121	89	136
1919	284	2.9 „	152	132	115
1920	474	3.9 „	284	190	149

Odsetek nieżywo urodzonych wśród nieślubnych daleko jest wyższy, niż wśród ogółu; mianowicie urodzeń nieślubnych było

w r.		Wogóle		‰ nieżywych
			w tym nieżywych	
1918	253	29	11.5 ‰	
1919	450	39	8.7 „	
1920	547	51	9.3 „	

Zestawiając odsetki urodzeń nieżywych, stwierdzamy że są one 2—3 razy częstsze wśród nieślubnych: dla trzylecia 1918—1920 urodzeń nieżywych było 968 na ogólną liczbę 25928 urodzeń, t. j. 3.7 ‰, zaś wśród nieślubnych urodzeń nieżywych było—119 na ogólną liczbę 1250, czyli 9.5 ‰.

Urodzeń wielorakich było w trzyleciu rozpatrywanym 319; z urodzeń tych wielorakich było niemowląt 646, t. j. 2.5 ‰ ogólnej liczby urodzonych (25.928); z liczby 319 urodzeń wielorakich było urodzeń trojczków 8 (t. j. 24 dzieci w 8-iu urodzeniach), a 311 urodzeń bliźniąt; z tej liczby przypada na dwóch chłopców — 103 urodzenia;

dwie dziewczyny — 89 „

1 chł. i 1 dziewczynę — 119 „

Według wyznania urodzenia wielorakie zdarzyły się wśród rzymskich katolików 193 razy, t. j. 1.8 ‰ urodzeń

„ żydów 105 „ „ 1.2 „ „

„ ewangelików augsb. 19 „ „ 0.9 „ „

„ prawosławnych 2 „ „ 2.6 „ „

Urodzenia według wyznań przedstawiają się w sposób nastę

Liczba urodzeń żywych w roku

	1918	1919	1920		1918	1919	1920
ogółem	3971	9394	11595	prawosł.	19	31	28
rz. katolików	1942	5632	6684	marjawit.	16	11	19
żydów	1622	2807	4035	baptystów	9	25	17
ew. augsbur.	385	386	309	ewang. reform.	—	2	2

Z ogólnej przeto liczby 24960 żywo urodzonych w rozpatrywanym trzyleciu przypada na:

rz. katolików	14258 t. j.	57,1 proc.	ogółu żywo-urodzonych
żydów	8464	33,9	" " "
ewangelik. augsb.	2058	8,2	" " "
prawosl.	78	0,3	" " "
marjawitów	46	0,2	" " "
baptystów	51	0,2	" " "
kalwinów	5	0,0	" " "

W r. 1918 rz. katolicy stanowili 47,6 proc. ogółu ludności, żydzi — 40,1 proc., ewangelicy 11,4 proc.; z zestawienia tych stosunków ze stosunkami płodności możnaby stwierdzić, że płodność rz. katolików jest większa od płodności ewangelików i żydów, że nadto płodność żydów jest o wiele niższa od płodności przeciętnej. Jednak z drugiej strony wiadomo o bardzo znacznej imigracji do miasta w ciągu lat 1919—1920; lwią część tej imigracji stanowi ludność katolicka, która przeto wynosi dziś większy odsetek ludności miasta, niż w r. 1918. Pomimo jednak przesunięcia się tego odsetka na korzyść katolików, stwierdzić należy fakt, zresztą powtarzający się i z innych badań — stosunkowo nie znacznej płodności wśród żydów, bardzo dużej — wśród katolików — ludności słowiańskiej, pośredniej — wśród ludności ewangelickiej.

Dla roku 1918 wykazać tę płodność możemy bez jakichkolwiek przypuszczeń; mianowicie w roku 1918 sytuacja przedstawia się w sposób następujący:

	Liczba ludności	Liczba urodzeń żywych	Na 1000 mieszkańców przyp. urodz. żywych
ogółem	541829	3971	11,4 proc.
rz. katol.	162801	1942	11,9 "
żydów	137180	1622	11,8 "
ewang.	38915	363	9,3 "
innych	2933	44	15,0 "

Jak widzimy, daty ostatnie nie zupełnie fakt powyżej opisany potwierdzają: płodność żydów zupełnie jest zbliżona do płodności katolików, natomiast daleko mniejszą jest płodność wśród ewangelików. Jednak rok 1918 daje nam stosunki wysoce nienormalne — niezmiernie nikłej płodności, a dla tego daty z tego roku pochodzące nie mogą być uznane za typowe.

W trzyleciu rozpatrywanym ogólna liczba urodzeń nieślubnych wynosiła wśród żywo i nieżywo urodzonych 1250, a ogółem urodzeń żywych i nieżywych było 25928; urodzenia nieślubne stanowiły przeto 2,1 proc. ogółu urodzeń. Dla poszczególnych wyznań stosunki te przedstawiają się w sposób następujący:

Wyznanie:	Urodz. żyw. i nieżywych	w tym nieślubnych	proc.
wszelkie	25928	1250	4,8 proc.
rz. katolicy	14899	967	6,5 "
żydzi	8765	166	1,9 "
ewang. augsb.	2080	105	5,0 "
inne wyzn.	184	12	6,5 "

Wyszczególnienie ostatnie podaje nam niezmiernie charakterystyczne różnice pomiędzy ludnością chrześcijańską i żydowską: urodzenia nieślubne wśród żydów są prawie 4 razy rzadsze, niż wśród rz. katolików, prawie 3 razy rzadsze, niż wśród ewangelików.

Zapewnie nieścisłość rejestracji urodzeń nieślubnych wśród żydów zmniejszyła nieco tę kolosalną różnicę: bardzo wiele niemowląt żydowskich nieślubnych musi być niezarejestrowanych; jednak wątpliwości nie ulega, że nieporządki rejestracyjne nie są w stanie wystarczyć dla pokrycia tejkolosalnej różnicy: wątpliwości zdaje się nie ulegać, że dzieci nieślubne wśród żydów zdarzają się daleko rzadziej, niż wśród chrześcijan.

Ogólna liczba nieżywo urodzonych w trzyleciu rozpatrywanym spada się według wyznań w sposób następujący:

Ogółem nieżywo urodzonych 968, t. j. 3,7 proc. ogółu urodzeń; w tym: rz. katolików 641, t. j. 4,3 proc. ogółu urodzeń wśród rz. katolików żydów 301, „ 3,4 „ „ „ „ „ „ żydów ewang. augsb. 22, „ 1,1 „ „ „ „ „ „ ewang. augsb. in. wyznań 4, „ 2,2 „ „ „ „ „ „ innych wyznań.

Stwierdzamy bardzo nieznaczną ilość urodzeń nieżywych wśród ewangelików (prawie cztery razy rzadszą, niż u katolików). Wśród żydów urodzenia nieżywe też są stosunkowo rzadsze, niż wśród katolików.

Płeć urodzonych (żywo i nieżywo) wśród poszczególnych wyznań przedstawia się w sposób następujący:

Wyznanie.	Trzylecie 1918—1920			
	Urodzeń żywych i nieżywych			
	Obu płci	chłopców	dziewcząt	Na 100 ur. dziewcząt przypada chłopców
Wszelk. wyzn.	25928	13505	12423	109
Rz. Katolicy	14899	7779	7120	109
Żydzi	8765	4567	4198	109
Ewang. augsb.	2080	1079	1001	108
Inne	184	80	104	77

Stosunek dla wyznań „innych“ — jako oparty na zbyt nikłym materiale nie może być należycie miarodajnym. W wyznaniach pozostałych stosunki płci w urodzeniach zupełnie są zbliżone i specyficznych właściwości poszczególnych wyznań nie wykazują.

Edward Grabowski.

Dział Sprawozdawczy

Protokół.

13 (III sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.

Łódź, dnia 15 lutego 1921 r.

Komplet radnych: 72. Komplet członków Magistratu: 11. Obecnych radnych: 39. Obecnych członków Magistratu: 11.

Posiedzenie otworzył o godzinie 8 min. 10 wieczór zastępca przewodniczącego r. St. Rąpaszki, w obecności quorum Rady Miejskiej (55 członków), zaprosiwszy do stołu prezydjalnego rr. sekretarzy: W. Adamskiego i A. Koziołkiewiczównę oraz sekretarza Prezydium, p. P. Rando, do prowadzenia protokołu.

Przyjęto do wiadomości:

1. Zawiadomienia radnych: Baumgartena, Barmana, Bińkowskiej, Borystawskiego,

Braude, Fichny, Grossa, Helmana, Jarbluma, Janeckiego, Kapłana, Kenigsberga, Kotkowskiego, Langlebena, Mincberga, Nowosielskiego, Pogonowskiego, Polaka, Praszkiara, Przybylskiego, Pudiarza, Remiszewskiego, dr. Rosenblatta, Ryterbandowej, Sadoczyńskiego, Waszkiewiczza, Włodarskiego i Zyngerowej, usprawiedliwiających nieobecność swą na posiedzeniu w dniu dzisiejszem.

2. Oświadczenie Prezydium, że na sali obecny jest poraz pierwszy nowowybrany wiceprezydent miasta obywat. Roman Stupnicki.

3. Odezwę Magistratu z dn. 3. lutego r. b. do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie polepszenia bytu nauczycielstwa szkół powszechnych.

4. a) pismo r. Jaranowskiego do Wydz. Zaprow. Miasta w sprawie zrzeczenia się mandatu członka Miejskiej Komisji Aproprowizacyjnej.

b. wyciąg z protokołu posiedzenia Miejskiej Komisji Apropowizacyjnej z dn. 4. lutego r. b. w tejże sprawie.

5. Odezwę prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Łodzi z dn. 11. lutego r. b. treści następującej:

„We wczorajszym numerze „Dziennika Robotniczego“ ukazała się notatka pod tytułem „Skandal“.

Ponieważ notatka ta jest wynikiem albo zupełnie niesprawdzonej wersji, albo może nawet uczyniona w celu wywołania niepokojów i niezadowolenia wśród ogółu, lub pewnej jej części, w pierwszym zaś rzędzie — nieporozumień między władzami sądowymi i miejskimi, bowiem całkowicie mijają się ona z prawdą, przeto, dla należytego oświetlenia istotnego stanu rzeczy, przesyłam:

1) odpis odezwy mojej z dnia 8 lutego 1921 roku,

2) odpis doniesienia naczelnika więzienia przy ul. Gdańskiej z dnia 10. lutego № 302/21,

3) odpis rachunku kantoru przewozowego F. Jachimiaka (Łódź, Lipowa № 58),

4) odpis zaświadczenia intendenta cmentarza żydowskiego w Łodzi przy ul. Brzezińskiej.

Dokumenty powyższe najwyraźniej stwierdzają, że Urząd Prokuratorski w swoim czasie, bo jeszcze przed egzekucją, zwrócił się do Zarządu gminy Żydowskiej o zarządzanie wykopania grobu na cmentarzu i zawiadomienie o tem Inspekcji Więziennej, a to w tym celu, ażeby ta mogła wiedzieć, dokąd skierować zwłoki dla pochowania, oraz, że zwłoki Garawackiego po wykonaniu wyroku przewidziane były i złożone na cmentarzu żydowskim przy ul. Brzezińskiej.

6. Odezwę Dyrekcji Kolei Elektrycznej Łódzkiej oraz Związku Zawodowego Pracowników Tramwajowych Polski, Oddziału w Łodzi, w sprawie zarządzenia rewizji postanowienia Rady Miejskiej z dnia 10. b. m. o podwyższeniu taryfy za przejazd tramwajami miejskimi.

7. Zawiadomienie Magistratu, że na dzień 3. b. m. wyznaczona była rewizja Głównej Kasy Miejskiej, wskutek jednak nieprzybycia pp. rewidentów w osobach pp. C. Boryslawskiego i W. Wilczyńskiego oraz obyw. M. Tempelhofa tak ważna i niezbędna czynność, jaką jest kontrola Głównej Kasy Miejskiej, nie mogła się odbyć.

Uchwalono:

Poza porządkiem dziennym, za oznaczeniem nagłości:

I. W sprawie podwyższenia dobrowolnego dodatku ekonomicznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych:

A. Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 184 z dn. 11. lutego r. b. postanawia:

1) podwyższyć z dniem 1. stycznia 1921 r. wysokość dobrowolnego dodatku ekonomicznego, wypłacanego z funduszków miejskich nauczycielstwu miejskich szkół powszechnych, do mk. 3.000.— miesięcznie dla każdej siły nauczycielskiej, bez względu na stopień służbowy oraz stan rodzinny tejże, z tym jednak zastrzeżeniem, iż pierwsza, przewidywana w m. lutym 1921 r. podwyżka poborów dla ogółu pracowników miejskich względem nauczycielstwa miejskich szkół powszechnych stosowaną nie będzie,

2) podnieść w związku z tem w Zamierzeniach Skarbowych Zarządu m. Łodzi na r. adm. 1920/21 poz. 6, tyt. II, dz. V wydatków o sumę mk. 4.824.000.—,

3) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

B. Stwierdzając, iż pobory pobierane przez nauczycielstwo szkół powszechnych są zbyt niskie i krzywdzące stan nauczycielski, Rada Miejska wzywa Magistrat do poczynienia wszelkich kroków u Rządu, aby nauczycielstwo szkół powszechnych, jako wychowawca młodzieży, było wynagradzane odpowiednio do swego odpowiedzialnego stanowiska w społeczeństwie i w życiu narodu.

II. W sprawie podwyższenia taryfy na przejazd tramwajami miejskimi:

A. Wobec zgłoszenia wniosku o zarządzenie rewizji postanowienia Rady Miejskiej z dn. 10. m. w sprawie podwyższenia taryfy tramwajowej, popartego podpisami 25-iu członków R. M. oraz oświadczenia

się za tem liczby członków Rady, wymaganej na zasadzie § 24 R. O. R. M. — zarządzić rewizję właściwego postanowienia.

B. Rada Miejska, przychyłając się do wniosku r. Doleckiego i tow., postanawia:

1. Podwyższyć taryfę:

a) dla osób dorosłych do godz. 9-ej rano do mk. 10.—

b) dla osób dorosłych po godz. 9-ej rano do mk. 12.—

c) za korespondencję bez względu na porę do mk. 6.—

d) dla młodzieży szkolnej, dzieci i wojskowych niższych szarż do mk. 5.—

e) dla wojskowych wyższych szarż do mk. 8.—

przyczem wykupiony bilet do godz. 9-ej rano daje prawo przejsięć raz jeden w określonym kierunku bez osobnej dopłaty (dotyczy punktu d i e);

f) biletów miesięcznych dla Zarządu Miejskiego oraz nauczycielstwa szkół powszechnych m. Łodzi do mk. 300.—

g) dla wszystkich zaś innych instytucyj i osób prywatnych do mk. 2.400.—

Uwaga 1. Z biletów, wymienionych w punktach a, b, c, e i g, pobiera się 10% na rzecz miasta.

Uwaga 2. Z biletów dla dorosłych po godz. 9-ej rano potrąca się mk. 1.60 na fundusz renowacyjny.

Uwaga 3. Taryfę powyższą wprowadza się od dnia 18. lutego 1921 roku.

2. Uzależnić wprowadzenie nowej taryfy od przyjęcia przez Towarzystwo Akcyjne Kolei Elektrycznej Łódzkiej zobowiązania:

a) że wszelkie inwestycje i renowacje, poczynione z tak zwanego funduszu renowacyjnego, nie będą traktowane jako inwestycje i renowacje, poczynione przez akcjonariuszów, t. j. w żadnym wypadku nie mogą podlegać wykupowi przy ewentualnem przejściu tramwajów,

b) że akcjonariusze ze względu na ciężkie położenie ludności miasta zrzekną się wszelkiej dywidendy.

3. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

C. Rada Miejska wzywa Magistrat do przedłożenia w terminie najdalej 3-tygodniowym konkretnych wniosków w sprawie natychmiastowego skupu tramwajów miejskich.

III. W sprawie podwyższenia pborów pracownikom Zarządu Miejskiego i członkom Magistratu:

Rada Miejska w związku z wnioskiem Magistratu № 198 z dn. 15 lutego r. b. postanawia:

1) podwyższyć z dn. 15 stycznia 1921 r. pobyry pracowników miejskich wszystkich kategorii o 50%, z utrzymaniem dodatków rodzinnych w dotychczasowej wysokości, oraz podziałem pborów na pensję zasadniczą (2/3) i dodatek drożyzniany (1/3),

2) rozciągnąć postanowienie powyższe również i na członków Magistratu,

3) podwyższyć odpowiednie pozycje Zamierzeń Skarbowych Zarządu m. Łodzi na r/adm. 1920/21 o ogólną sumę mk. 18.500.000.—,

4) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

IV. W sprawie podwyższenia taryfy na gaz w związku z podwyższeniem pborów pracownikom Gazowni Miejskiej:

Rada Miejska, przychyłając się do wniosku Magistratu № 199 z dn. 10 lutego r. b., postanawia:

1) podwyższyć z dn. 1 lutego 1921 r. cenę za gaz, przeznaczony do oświetlenia i ogrzewania do mk. 520.— za 1000 stóp sześciennych,

2) podwyższyć z dn. 1. lutego 1921 r. cenę za gaz, przeznaczony dla silników do mk. 380.— za 1000 stóp sześciennych,

3) pozostawić bez zmian dotychczasową cenę za gaz, zużyty do oświetlenia ulic miasta oraz na potrzeby lokali i budynków miejskich,

4) w związku z powyższem włączyć do pensji zasadniczej dodatek drożyzniany, podwyższając z dniem

1. lutego 1921 r. otrzymane w ten sposób całkowite miesięczne wzgl. tygodniowe pobyty pracowników (o 50%),

5) przyjąć do wiadomości iż cena koksu i smoly nie ulega zmianie,

6) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

Z powodu spóźnionej pory przewodniczący o godz. 10 min. 50 w. zamyka posiedzenie, zaznaczając iż wszelkie nierozpatrzone w dniu dzisiejszym sprawy natury ogólnej zarówno objęte porządkiem dziennym, jakoteż i nagle, rozpatrzone będą na następnem posiedzeniu Rady Miejskiej.

Przewodniczący: (—) St. Rapalski.

Prowadzący protokół: (—) P. Rundo.

Protokół.

14 (III sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.

Łódź, dnia 16 lutego 1921 r.

Posiedzenie Rady Miejskiej z powodu braku quorum nie odbyło się.

O godz. 8 m. 15 w. lista obecności wykazywała 37 członków R. M.

Przewodniczący:

(—) S. Rapalski.

Prowadzący protokół: (—) P. Rundo.

Protokół.

15 (III sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.

Łódź, dnia 17 lutego 1921 r.

Komplet radnych: 72. Komplet członków Magistratu: 11. Obecnych radnych: 34. Obecnych członków Magistratu: 9.

Posiedzenie otworzył o godz. 8 min. 30 wiecz. zastępca przewodniczącego Rady Miejskiej, r. St. Rapalski w obecności quorum Rady (43 członków), zaprosiwszy do stołu prezydjalnego rr. sekretarzy W. Doleckiego i A. Koziolkiewiczównę oraz sekretarza Prezydjum, p. P. Rundo do prowadzenia protokołu.

Przyjęto do wiadomości:

1. Zawiadomienia radnych: Adamskiego, Bermana, Bińkowskiej, Braudego, Fichny, Helmana, Jarbluma, Kapłana, Kenigsberga, Langlebna, Lichtensteina, Minberga, Nowosielskiego, Prażkiera, Przybylskiego, Pwdiarza, Remiszaw-

skiego, Rozenblatta, Ryterbandowej, Waszkiewiczza, Włodarskiego, Zyngerowej, Janeckiego, Grossa, Uty, Kropia, Gerhardta, Sadoczyńskiego, Kotkowskiego, usprawiedliwiających nieobecność swą na posiedzeniu w dniu dzisiejszym.

2. a) wniosek Magistratu treści następującej:

„Na wniosek Prezydjum Magistratu, uchwalono powołać do życia komisję dla prowadzenia przedwstępnych pertraktacji z przedstawicielami Towarzystwa Elektrycznego Oświecenia z 1886 roku w sprawie pozyczenia pewnych zmian w koncesji na prowadzenie Elektrowni Łódzkiej, delegując do niej z ramienia Magistratu pp. Wiceprezydenta inż. W. Wojewódzkiego, inż. J. Klocmana, dr. Alfreda Biedermana i Edwarda Heimana, oraz postanawiając zwrócić się do Rady Miejskiej z prośbą o wybór jednego przedstawiciela tejże.”

b) oświadczenie Prezydjum, że Radę Miejską w rzeczowej K-sji reprezentować będzie r. A. Remiszewski, przewodniczący Rady Miejskiej.

3. Wyjaśnienia Oddz. Prawnego w sprawie pociągnięcia do odpowiedzialności właścicieli piekarń za popełnione nadużycia.

c) w zw. z interpelacją rr. Rapalskiego i Holenderskiego oraz właściwem postanowieniem R. M. z dn. 18 marca 1920 r.).

4. Odezwy Departamentu Samorządowego Województwa Łódzkiego z dn. 14 lutego r. b. w sprawie: a) zwalczania drożyzny, b) przestrzegania porządku instancji przy ustalaniu godzin otwierania i zamykania sklepów.

5. Odpowiedź prezydenta Rzewskiego oraz ławnika Wajsa w imieniu Magistratu na krótkie zapytanie r. Jaranowskiego, zgodnie z § 14 p. 5 R. O. R. M., w sprawie kroków przedsięwziętych przez Magistrat w kierunku zapobieżenia wywożenia mąki przez Sejmiki łódzki i brzeziński z powiatów należących do aprowizacji łódzkiej.

Uchwalono:

A: Poza porządkiem dziennym:

1. W sprawie członków Rady Miejskiej, nieusprawiedliwiających swej nieobecności na posiedzeniach Rady

następujący wniosek r. Kerna i tow.:

„Rada Miejska, z racji zauważonego lekceważenia przez poszczególnych członków Rady Miejskiej obowiązków radzieckich, wzywa swoje

Prezydjum do odczytania na najbliższym posiedzeniu nazwisk tych z pośród członków swoich, którzy bez podania przyczyn usprawiedliwiających nie byli obecni na ostatnich 5-ch kolejnych posiedzeniach Rady oraz do opublikowania ich nazwisk w prasie miejskiej.

II. W sprawie podwyższenia poborów pracownikom tanich kuchni.

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 170 z dn. 6. lutego 1921 r., postanawia:

1) uznając pracowników tanich kuchni za pracowników miejskich, zaliczyć z dniem 1. lutego 1921 r.:

a) gospodarzy kuchni do kategorii pracowników nieetatowych klasy III z pensją mk. 7.300.— miesięcznie.

b) siły pomocnicze, czyli pracowników, pełniących czynności biurowe i pomagających gospodarzom — do kategorii pracowników nieetatowych klasy V z pensją mk. 5.800.— miesięcznie,

c) kucharzy i kucharki do kategorii robotników wykwalifikowanych z pensją mk. 6.600.— miesięcznie, i

d) robotników i robotnicę kuchni do kategorii robotników niewykwalifikowanych z pensją mk. 5.700.— miesięcznie, łącznie z pracą niedzielną i świąteczną,

bez prawa korzystania z bezpłatnych śniadań i obiadów, gotowanych w kuchniach,

2) przyznać pracownikom tanich kuchni prawo korzystania z dodatków rodzinnych, deputatów żywnościowych, bezpłatnej pomocy lekarskiej, urlopów, i zapomóg jednorazowych (na opłacenie wpisów szkolnych, na pokrycie kosztów pogrzebu i t. p.) na zasadach ogólnych narówni ze wszystkimi pracownikami Zarządu Miejskiego,

3) podwyższyć w związku z tem w Zamierzeniach Skarbowych Zarządu m. Łodzi na r. adm. 1920/21 poz. 5, tyt. IV, dz. III wydatków o mk. 280.000.—,

4) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

B. W sprawach objętych porządkiem Dziennym:

I. W sprawie odczwy Województwa Łódzkiego, Dep. Sam. z dnia 4 lutego 1921 r. o zorganizowania Karsów samorządowych

zgodnie z wnioskiem r. Kerna — przekazać sprawę Komisji do spr. ogólnych do rozważenia.

II. W sprawie rozszerzenia działalności Oddz. włókienniczego przy Wydz. Zaprowiantowania Miasta.

Wobec niepewnej konjunktury, uznać w chwili obecnej rozszerzenie działalności Oddz. Włókienniczego za nie wskazane.

Na porządku dziennym 2-gie czytanie Zamierzeń Skarbowych Zarządu Miejskiego na r/adm. 1920/21:

Uchwalono:

I. W sprawie budżetu dz. III—Wydz. Opieki Społecznej:

W wydatkach:

Zatwierdzić: tyt. II — Dwie dzielnice zapomogowe: poz. 1 — mk. 592.400.—, poz. 1a — mk. 818.000.—, poz. 1b — mk. 105.000.—, poz. 2 — mk. 150.000.—, poz. 2a — marek 80.000.—, poz. 3 — mk. 536.800.—, 3a — mk. 250.100.—, poz. 4 — mk. 53.494.—, poz. 5 — mk. 50.000.—, poz. 6 — mk. 64.000.—, a więc ogółem w kwocie mk. 2.699.794.—

Tyt. III — Pomoc lekarska dla biednych: poz. 1 — mk. 200.000.—, poz. 2 — mk. 600.000.—, poz. 3 — mk. 10.000.—, poz. 3a — mk. 66.000.—; a więc ogółem w kwocie mk. 876.000.—

Tyt. IV — Komitet Tanich Kuchni: poz. 1 — mk. 3.856.705.—, poz. 2 — mk. 706.650.—, poz. 3 — mk. 928.100.—, poz. 4 — marek

131.027.75.—, poz. 5 mk. 2.806.750
 poz. 6 — mk. 995.000.—, poz. 7 (no-
 wa) — Kuchnia dla młodzieży szkół
 średnich — mk. 83.000.—; ogółem
 więc w kwocie mk. 9.507.232.75.

Tyt. IVa — Bezpłatne obiady —
 skreślić.

Tyt. V — Komitet zagonków:
 poz. 1 — mk. 10.000.—, poz. 2 —
 mk. 98.500.—, poz. 3 — mk. 1.706.—,
 poz. 4 — mk. 5.000.—, poz. 5 —
 mk. 600.—; ogółem więc w kwocie
 mk. 115.806.—

Tyt. VI — Inne świadczenia dla
 biednych: poz. 1 — mk. 40.000.—,
 poz. 2 — mk. 40.000.—, poz. 3 —
 mk. 15.000.—, poz. 4 — mk. 540.000.—;
 ogółem więc w kwocie marek
 685.000.—

Tyt. VII — Kasa Pożyczkowa w
 likwidacji: poz. 1 — mk. 76.000.—,
 poz. 2 — mk. 2.500.—, poz. 3 —
 250.—; ogółem więc w kwocie mk.
 78.750.—

Tyt. VIII — Dom dla chorych
 chronicznych przy ul. Tramwajowej
 № 15: poz. 1 — mk. 386.200.—,
 poz. 2 — mk. 529.726.—, poz. 3 —
 mk. 500.000.—, poz. 4 — marek
 20.000.—, poz. 5 — mk. 20.000.—,
 poz. 6 mk. 5000.—, poz. 7 — mk.
 100.000.—, poz. 8 — mk. 120.000.—,
 poz. 9 — 6.000.—, poz. 10 — mk.
 30.000.—, poz. 11 — mk. 30.000.—,
 ogółem więc w kwocie marek
 1.546.926.—

Tyt. IX — Zapomogi dla instytu-
 cji dobroczynnych:

a) zatwierdzić poz. 27 w wysoko-
 ści mk. 24.000.—

W obradach brało udział 43 człon-
 ków R. M., z których 10 głosowało
 za, 14 — przeciw, 8 — wstrzymało
 się od głosowania, reszta zaś w glo-
 sowaniu udziału nie brała.

b) co do innych pozycji uchwał
 żadnych nie powzięto.

Z powodu stwierdzenia braku
 quorum przewodniczący o godz 10
 min. 30 wiecz. zamyka posiedzenia.

Przewodniczący:

(—) St. Rapalski.

Prowadzący protokół: (—) P. Rundo.

Działalność - Wydziału Gospodar- czego w III kwartale roku bud- żetowego 1920/21

Zakres działalności Wydziału Go-
 spodarczego od dnia 1 października
 do 1921 r. nie uległ zmianie. Dzien-
 nik korespondencyjny wskazuje 2926
 wpływów, rachunkowy 903. Posie-
 dzenia delegacji odbywały się raz na
 miesiąc, komisyj kontraktowych 22
 razy w tygodniu.

Kontrakty. Akcja odnawiania
 kontraktów szła nader ospale z po-
 wodu tendencyjnego uchylania się
 właścicieli domów. Przeto w okresie
 sprawozdawczym zawarto zaledwie
 28 kontraktów na sumę Mk. 188035,—
 przyczem umów na kwatery oficer-
 skie spisano 166. Wobec tego jed-
 nak, że stawka 3 markowa, jako
 wynagrodzenie dzienne dla odnajmu-
 jących kwatery jest bardzo krzyw-
 dząca tychże i zaledwie częściowo
 pokrywająca wydatki, związane z
 kwaterunkami wojskowymi, przeto
 Wydz. Gospodarczy opracował od-
 powiedni memoriał, który Magistrat
 wystosował do Min. Spraw Wojsko-
 wych: domagając się podwyższenia
 odnośnego wynagrodzenia z 3 marek
 do 50.— dziennie.

Podwoły. Z chwilą ukończenia
 działań wojennych na wschodnim
 froncie, ilość dostarczanych władzom
 wojskowym podwódtw w porównaniu
 z poprzednim kwartałem uległa po-
 ważnej niższe. Ogółem dostarczono
 3051 podwódtw na sumą Mk. 681175,
 w tem dla państwowych urzędów
 cywilnych 1994 podwoły na sumę
 Mk. 442550.—

Administracja ruchomości miej-
 skich ukończyła prace nad zestawie-
 niem i oszacowaniem inwentarza
 wszystkich biur Magistratu i podleg-
 łych temuż instytucyj. Ponieważ jed-
 nak wartość obliczana została pod-
 ług cen kupna w okresie lat 1915 —
 1918, kiedy ceny były o 600—800%,
 niższe od obecnych rynkowych, zaś
 przedmioty nabyte w czasie później-
 szym — po cenie kupna, a nie
 przedstawianej faktycznej wartości,
 przeto Wydz. Gospodarczy, mając na

widoku należyte zabezpieczenie majątku miejskiego i uniknięcie ewent. strat, mogących powstać dla Miasta z przyczyn pożaru lub innych, wystąpił do Magistratu z wnioskiem automatycznego podwyższenia sumy szacunkowej przynajmniej czterokroć.

Stajnia Miejska. Zainicjowana przez Wydział sprawa centralizacji siły pociągowej miejskiej urzeczywistniona została w ten sposób, że Stajnia Miejska po odpowiednim rozszerzeniu posiada obecnie 16 koni, których Miasto używa dla zaspokojenie własnych potrzeb. Wydajność pracy znacznie się zwiększyła, albowiem konie są należycie wykorzystywane przez poszczególne wydziały i całkowicie mają wypełniony dzień roboczy. Jednolity Zarząd najbardziej się przyczynił do zmniejszenia kosztów utrzymania koni. Zcentralizowaną stajnię obsługują 2 zakłady kowalskie na warunkach konkurencyjnych przy zdobywaniu paszy, mamy do czynienia z hurtownikami, zaoszczędzając Miastu koszta wynagrodzenia wszelkich pośredników. Do dodatkich stron Stajni należy dodać także tę okoliczność, że przy zcentralizowaniu koni łatwiejszą jest kontrola, by konie użyte były wyłącznie dla celów miejskich.

Cyfrowa działalność Wydziału: przedstawia się w następujący sposób,

	Mk.
Wpływy.	
Komorne i dzierz. z nieruchomości i placów miejs.	26882,50
Wpłaty za dost. zaprzęgi dla Wydz. Magistr. i za korzyst. z samochodów ciężarowych	43599,—
Wpłaty za dost. zaprzęgi dla instytucji państwowych	4570,90
Zwrot za kwat. oficerskie w hotelach i mieszkaniach prywat.	35030,98
Wpłaty przez władze wojsk. za świadczenia z roku ubieg.	646,05
Wpłaty przez władze cywilne za świadczenia z roku ubieg.	1339,—

	Mk.
Nieprzewidziane wpływy	268,—
Skład Wydziału Gospodarczego	88872,42
Oплаты za czyszczenie kominów	443978,63
Nieprzewidziane wpływy	12000,—
Wydatki.	
Pensje urzędników	338069,90
Pensje woźnych i gońców	61510,90
Lokal	12960,—
Wydatki kancelaryjne	19936,95
Utrzymanie nieczystości i drobne wydatki	14595,55
Skład Wydziału Gospodarczego	137806,10
Pensje urzędników i majstrów	114950,—
Pensje komisarzy	292009,99
Dodatki w naturze	81214,—
Wydatki ogólne	4628,—
Kupno rekwizytów	8210,—
Remont Teatru Miejskiego	26437,30
Komorne opałi światła	88742,80
Ubezpieczenie	13979,60
Administracja Teatru Miejskiego	13970,60
Utrzymanie inwentarza	36387,—
Pensja urzędnika	681,—
Wynagrodzenie służby	2000,—
Światło i opał	175760,—
Pasza i podściółka	50,—
Utrzymanie i dopełnienie inwentarza nieżywego oraz podkucie koni	87215,70
Remont w stajniach i wozowniach	143586,25
Kupno koni	16482,49
Wydatki nieprzewidziane	296400,—
Kwatery ofic. w hotelach i mieszkaniach prywatnych umebł.	6011,65
Policja (zaległości do 31/III. 20 r.)	98038,50
Komorne i świadczenia dla urzędów cywil. ciężących na gminie	2215,—
Koszty zaprzęgów	8566,—
Pensja służby w budynkach miejskich	491505,22
	206663,—

	Mk.
Utrzymanie i komplet inwentarza miejskiego . . .	172613,42
Remont budynków i ogrodzeń miejskich . . .	163669,41
Remont biur Mag. Mieszczących się w gmachach prywatnych z wyjątkiem biur handlowych	15029,15
Opał i światło Mieszczących się w gmachach prywatnych (z wyjątkiem biur handlowych) . . .	263548,56
Zaległe rachunki za światło biur Mag. (z wyjątk. b. handl.) . . .	1925,18
Przedmioty do utrzymania czystości we wszystkich biurach Magistr. (z wyjątk. biur handl.) . . .	13032,06
Asekuracja i podatki państwowe (z wyjątk. biur handl.) . . .	29973,32
Wydatki nieprzewidziane . . .	28062,—
Sumy przechodnie . . .	145376,25

Sprawozdanie z działalności Wydziału Zdrowotności Publicznej w miesiącu styczniu 1921 roku.

Tablica zachorowań i skonów na ostre choroby zakaźne:

CHOROBA	grudzień		styczeń	
	zach.	sk.	zach.	sk.
1. tyf. plamisty	31	3	43	3
2. „ brzuszny	51	13	32	7
3. „ powrotny	8	—	9	—
4. szkarlatyna	54	15	28	6
5. dyfteryt	8	4	8	4
6. dyzenterja	2	—	6	1
7. jaglica	4	—	9	—
8. dręt. karku	6	4	13	5
9. koklusz	3	2	2	1
10. ospa natur.	—	—	2	—
11. róża	—	—	5	1

Działalność poszczególnych instytutcyj Wydziału:

Ruch chorych.

a) w szpitalach miejskich:

Szpital	pozost. z XII m	przy- byto	wypi- sano	zmarło	pozost. na 1.2.	ilość dni szpit.
1. Radog.	168	207	139	29	207	5984
2. Zakątna	91	34	39	9	77	2784
3. Chojny	69	24	23	—	70	2163
4. Drewn.	147	102	96	8	145	4464
5. Św. Aleks.	79	43	34	4	84	2530
6. Marii Magd.	67	127	94	—	100	3013
razem	621	537	425	50	685	20878

b) w szpitalach obcych.

1. Anny-Marii	76	65	38	10	93	3800
2. Kochan.	207	2	2	—	207	6180
3. Ewag.	76	64	73	12	55	1765
4. Poznań.	100	98	94	16	88	2992
razem	459	229	207	38	443	14743

c) w przytułkach położniczych:

1. Dzielna	18	92	86	1	23	906
2. Sienk.	23	86	86	—	23	575
razem	41	178	172	1	46	1481
Dom Izolacyjny	8	95	83	—	20	350

Udzielono porad w ambulatorjach:

1. I Miejskim przy Rynku Bałuckim . . .	1267
2. II Miejskim przy ul. Suwalskiej . . .	729
3. Chrześ. T-wa Dobr.	1210
4. T-wa Linas Macholim	994
5. przy szp. małż. Poznańskich . . .	1243
6. przy szp. Anny Marii . . .	505
razem	5048

W ambulatorjach szkolnych:

1. I-szym	1651
2. II-gim	1754
3. III-cim	1757
4. IV-tym	1650
	<u>6812</u>
	razem 12760

Zakład dla ambulatoryjnego leczenia świerzbu

udzielił porad 777,
leczono osób 358.

Wykapano w miejskich zakładach kąpielowych:

w II przy ul. Kilińskiego	120	14988
„ III „ „ Szkolnej	11	3419
		<u>razem 18407</u>

Miejska Izba Odkazająca:

a) dokonała odkazeń po:

	w	o pojem-	
	ubika-	ności	
	cjach	m. cub.	
1. tyf. plamist.	33	49	2819
2. „ brzuszny	73	94	2574
3. „ powrotny	6	11	507
4. szkarlatynie	48	59	1918
5. dyfterydie	8	9	248
6. dżętwicy	11	15	948
7. czerwonce	4	5	126
8. róży	5	5	130
9. gruźlicy	59	78	2048
10. różnych	2	6	264
11. odrze	2	10	282
12. ospie	1	2	90
13. brudach	6	10	282
razem	258	353	12236

b) odkaziła i oczyściła 29 domów w 1307 ubikacjach,

c) odkaziła i oczyściła w stałym kotle 18407 funtów rzeczy.

Miejska Pracownia Bakterjologiczna dokonała 313 badań.

Prosektorjum Miejskie dokonało 4 sekcje kliniczne, 9 sądowych i 14 rozbiórów histo-patologicznych.

Miejski Oddział Przewozu Chorych:**I. Dział Przewozowy:**

przy chorobach udzielając się 158
„ „ nieudzielających „ 97
zwłok 8

II. Dział Ratunkowy:

weszań 133
wypadków 120
przewozów 78

Sekcja do Walki z Gruźlicą.

a) do Poradni zgłosiło się 300 osób, dorosłych 152 i dzieci 148. Z nich zbadano i skierowano:

przez lekarza	inter-	ped-	chi-	razem
	nistę	jatę	rurga	
do szpitala	50	25	6	81
lecz. ambulat.	7	6	2	15
na obserwację	8	31	—	39
do kons. Chojeń.	21	2	—	23
brak ob. gruźl.	28	11	1	40
lecz. tuberkul.	1	2	—	3
do Ligi Przec.	—	6	—	6
lecz. lampa kwarc.	—	—	19	19
do kontroli	—	11	—	11
razem	115	94	28	237

dor. dz. dor. dz. dor. dz. dor. dz.
115 — — 94 8 20 123 114

b) w pracowni rozpoznawczej badano płwociny 111 osobom, z tego z wynikiem dodatnim 43 — ujemnym 68.

c) sanitarki dokonały wywiadów 112.

d) dokonano opatrunków chirurgicznych na mieście 78.

Miejska Apteka Szpitalna.

Wydano recept

Lekarze Dzielnicowi:

1. udzielili 87 porad ambulatoryjnych,

2. odwiedzili 167 chorych obłożnie, z tej liczby skierowali do szpitali i przytułków 47,

3. stwierdzili 182 przypadki zachorowań zakaźnych, a mianowicie:

blonicy	1	duru brzuszego	37
gruźlicy	80	„ plamistego	17

plonicy	8	róży	3
grypy	29	czerwonki	3
odry	1	ospy	1
dr. karku	2		

4. dokonali 289 oględzin sanitarnych 205 oględzin zwłok,

5. dokonali wywiadów tyfusosowych 119.

Wydano recept pracownikom Zarządu Miejskiego, kartek do lecznicy lekarzy specjalistów 131, skierowano chorych pracowników Magistratu do lekarza do domu 22, skierowano lekarzy do chorych pracowników 30.

Zagadnienia kulturalno-oświatowe.**Szkoła nauk polityczno Społecznych.**

Magistrat m. Łodzi postanowił w zasadzie zgodzić się na powołanie do życia w m. Łodzi szkoły nauk społeczno-politycznych o typie wyższym, z warunkiem, iż szkoła sama będzie się finansować i że skład Komisji, mającej na celu opracowanie programu nauk i budżetu, oraz ustalenie terminu otwarcia szkoły i wysokości czesnego, uzupełniony będzie przez przedstawicieli Magistratu m. Łodzi.

Uchwałą powyższą Magistrat powziął na wniosek Komisji kulturalno-oświatowej.

Sprawę wyższej szkoły społeczno-politycznej referował projektodawca p. Grabowski na pomienionej komisji. Referent uważa, że w Łodzi, gdzie jest tyle inteligencji, zajętej w biurach, przemyśle, instytucjach społecznych i kooperatywach, są odpowiednie warunki dla rozwoju szkoły nauk społeczno-politycznych o typie wyższym.

Program wykładów przewiduje dwa główne działy naukowe:

a) nauki prawno polityczne, b) nauki społeczne i gospodarcze.

Grupa pierwsza zawiera następujące cykle wykładów:

1) Nauki prawne ogólne, 2) Nauki polityczne, 3) Nauki administracji.

Grupa druga obejmuje wykłady:

1) Ekonomia, 2) Statystyka, 3) Socjologia, 4) Skarbowość, 5) Geografia. 6) Rozwój gospodarczy, 7) Polityka gospodarcza i 8) Historia.

Kurs powyższy da się wyczerpać w ciągu 3 lat — 6 semestrów, trwających po 4 miesiące. Wykłady odbywałyby się codziennie po 2 godziny w porze wieczorowej. Po za wykładami odbywać się będą seminaria. Po ukończeniu kursu i złożeniu odpowiednich egzaminów, słuchacze otrzymają dyplomy. Słuchacze dzielić się będą na zwyczajnych i wolnych. Wykładać w szkole będą przyjezdni profesorowie, jako też i miejscowe siły.

Fundusze szkoły składałyby się z czesnego i ewentualnych subsydjów.

W dyskusji Komisja Kulturalno-Oświatowa wyłoniła szereg uchwał: a mianowicie, by wybrać do tej sprawy specjalną Komisję, złożoną z pp. Dr. Grabowskiego dr. Kopcińskiego, Wojeńskiego, Remiszewskiego i przedstawiciela Województwa.

Komisja ta ma przejrzeć program wykładów i ułożyć go w ten sposób, aby całość mogła być wyczerpana, o ile możliwości w najkrótszym czasie i aby poszczególne semestry zawierały pewną całość naukową.

Komisja ma zastanowić się i uzgodnić następujące dezyderaty Komisji Kulturalno-Oświatowej,

wykłady mają się odbywać 4 razy w tygodniu nie zaś 6, należy wystąpić do Władz o nadanie szkole odpowiednich praw, wejść w kontakt ze Starostwem i Województwem w celu zainteresowania tych instytucyj sprawą szkoły i uzyskania od nich ewentualnych zasiłków,

opracować ścisły budżet, oparty na zasadzie, że szkoła zasadniczo sama się będzie finansować,

ustalić wysokość wpisowego,

ustalić termin otwarcia szkoły.

przyczem K. K. O. zaznacza, że szkoła powyższa istniałaby narazie przy Miejskim Uniwersytecie Powszechnym, w miarę zaś jej rozwoju stałaby się instytucją samoistną.

— **Nauka dla pensjonarek w szpitalu Marji Magdaleny.** Staraniem Wydziału Zdrowotności Publicznej Magistrat w szpitalu Marji Magdaleny urządził dla pacjentek tego szpitala naukę robót ręcznych szydełkowych, sznurkowych i guzików. W miesiącu maju r. b. w szpitalu Marji — Magdaleny zostanie urządzona wystawa prac pacjentek.

— **Szkolnictwo łódzkie wzorem dla Małopolski.** Inspektor szkolny z Rzeszowa dr. Jan Rąb zwrócił się do tutejszych władz szkolnych z prośbą o przysłanie mu wzoru, wskazującego w jaki sposób zorganizowane są łódzkie instytucje szkolne, mianowicie: inspektorat szkolny,

komisja powszechnego nauczania i pełne 7-mio klasowe szkoły, pod względem rozłożenia materiału naukowego.

— **Wizyta.** Bawi w naszym mieście prezes radomskiej rady miejskiej Dr. Kelles-Krauzowa wraz z mężem, kapitanem wojsk polskich, w celu zaznajomienia się z organizacją szkolnictwa w Łodzi. Dr. Kelles-Krauzowa jest jedyną w Polsce kobietą, zajmującą stanowisko prezesa rady miejskiej. Zasłużyła się jako inicjatorka budowy łaźni miejskiej w Radomsku. Projekt ten pomimo nieprzewidywanych przeszkód zrealizowała. Obecnie dr. Kelles-Krauzowa zajmuje się sprawą reorganizacji szkolnictwa w Radomsku.

Skarby Górnego Śląska.

Statystyka ludności na Górnym Śląsku, jak wogóle we wszystkich trzech zaborach przeprowadzona była tendencyjnie i jest pełna danych fałszywych. Według danych urzędowych liczba Niemców wzrastała w takim tempie (przy jednoczesnym wzroście ludności polskiej), że oczywiście, wzrost ten ludności niemieckiej odbywał się, ale tylko na papierze.

Górny Śląsk obejmuje obszar 10703.24 km. kw. ludności i liczy (1910 r.) 1945987. Według danych urzędowych ludności niemieckiej z żydowską miało być 642409 głów, czyli 33%. W 1870, kiedy nie było potrzeby „forsowania” Niemców, naliczono ich na tym samym obszarze 319415 osób pośród 1309307 mieszkańców (procentowo o 3,6% mniej, niż 1910 r.). W ciągu więc lat 20-tu absolutna liczba Niemców wzrosła o 100 proc., co jest możliwe tylko w dziedzinie wynaradawiającej polityki statystycznej, a więc — na papierze. Mimo jednak wszelkie wysiłki Prusaków, zatrzeć faktu większości polskiej na Górnym Śląsku nie udało się. Źródła rządowe podają 67 proc. ludności polskiej. Źródła zaś polskie (C Andrzejewski „Żywioł niemiecki w Żar

chodniej Polsce" (Poznań, (1919) po wyczerpującej analizie samowoli statystyki niemieckiej ilość Niemców określają na 27 proc., Polaków na 73 proc.

W pośród skarbów Górnego Śląska najcenniejszym jest ludność polska, dochodząca do 1 1/2 miliona głów. Poza tem są tam skarby materialne.

Bogactwo węgla jest tak wielkie, że przy dzisiejszej eksploatacji może starczyć przeszło na 1000 lat. Przemysł węglowy (produkty uboczne: amoniak, benzol, barwiki etc.) stanowią roczną wartość 100 milionów marek.

W dziale przemysłu żelaznego wartość pieniężna produkcji surowca wynosiła około 100 milionów marek rocznie. Dzięki temu przemysłowi Niemcy miały możność doprowadzenia zupełnego swych wojsk w broń podczas wojny.

Wartość produkcji cynku i ołowiu wynosiła 56 milionów mk., srebra zaś przeszło 21 milionów marek. Wartość roczna wytwórczości kwasu siarkowego wynosiła 11 milionów marek.

Pozatem rozwinięte jest hutnictwo szkła i porcelany.

Na Górnym Śląsku jest 11 cukrowni, przeszło 100 browarów, wytwarzających około miliona hektolitrow piwa. Olbrzymie lasy dostarczają budulca kopalniom, poza tem stanowią podstawę przemysłu drzewnego, jako to tartaki, wyrób mebli, celulozy, i papieru, tektury zwykłej i smołowcowej i t. p. Wytwórczość celulozy i papieru umożliwiła rozwój przędzalni papieru i materiałów wybuchowych.

W rolnictwie w powszechnym są zastosowaniu maszyny i nawozy sztuczne.

Skarby produkcyjne Górnego Śląska wynoszą około pół miljarda marek.

Posiadanie Górnego Śląska nie tylko wzbogaci nas skarbem najcenniejszym, bo da nam 1 1/2 miliona Ślązaków, tęskniących do Polski, da nam lud Polski, który ostał się przed najgroźszymi prześladowaniami Prusaków, ale również da nam dobra materialne w postaci kruszców kopalnych (węgle, cyna, ołów, srebro i t. p.) oraz przemysł, o wysokoprocentującej wytwórczości, co w niesłychanie intensywny sposób rozwinię nasze życie gospodarcze i odrodzi walutę.

Kwestja posiadania Górnego Śląska przez Polskę, to jest kwestja nędzy albo dobrobytu dla każdego mieszkańca Polski. Bez Górnego Śląska Polska będzie zepchnięta do roli podrzędnej, będzie posiadała chorą walutę. Posiadając Górny Śląsk, stanie się krajem o kwitnącym dobrobycie, w którym będzie dość pieniędzy na oświatę i rozwój wszelakich instytucyj społecznych, służących potrzebom ludu. Bo posiadanie Górnego Śląska, to jednocześnie zdemokratyzowanie naszego życia, ponieważ 1 1/2 miliona naszych braci górnośląskich stanowi rdzeń ludu, uświadomionego ludu.

Nie należy żałować ofiar ani wysiłków, aby się przyczynić odzyskania Górnego Śląska.

Składajcie tedy ofiary na plebiscyt!

Rozporządzenia i okólniki.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat m. Łodzi podaje do wiadomości, że na zasadzie uchwały Rady Miejskiej z dnia 14 grudnia 1920, zatwierdzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (reskrypt z dnia 3. 2. 1921 № SF. 1808/10 do Województwa Łódzkiego) od dnia 1 stycznia 1921 obowiązują na rzecz kasy m. Łodzi dodatki komunalne do państwowego zasadniczego podatku przemysłowego w maksymalnej wysokości, określonej w art.

30 ust. z dnia 6 lipca 1920 (Dz. Ust. № 66/1920 poz. 437), a mianowicie:

a) 100% dodatku do zasadniczego podatku przemysłowego — od przedsiębiorstw handlowych I kategorii,

b) 75% dodatku do zasadniczego podatku przemysłowego — od przedsiębiorstw handlowych II kategorii,

c) 50% dodatku do zasadniczego podatku przemysłowego — od przedsiębiorstw handlowych III — V kategorii, od wszystkich przedsiębiorstw przemysłowych, handlu jarmacznego, przedsiębiorstw żeglugi i osobistych zajęć przemysłowych,

d) 200% dodatku do zasadniczego podatku przemysłowego — od przedsiębiorstw, zajmujących się wyzyskiem alkoholu, bez względu na kategorię do której należą.

Łódź, dnia 21 lutego 1921,

Magistrat m. Łodzi
Prezydent

Okólnik № 16.

1. Niniejszym podaje się do wiadomości wszystkim wydziałom, iż wznowione zostało udzielanie dorocznych urlopów płatnych pracownikom Magistratu. Ci więc z pośród pracowników, którzy już teraz zechcieliby korzystać z urlopu, przysługującego im w roku kalendarzowym 1921, winni składać podania na ręce swych kierowników, ci zaś przesyłać je do Biura Centralnego Zarządu Głównego z odnośną opinią.

2. Powołując się na okólnik o 5882/20-I z dnia 27. października 1920 r., przypominam się, że do czasu utworzenia w Łodzi Państwowej Kasy Chorych, pracownicy miejscy mogą i winni korzystać z bezpłatnych porad lekarskich na koszt Magistratu, wobec czego usprawiedliwianie nieobecności w pracy świadczeniami felczerskimi lub niekorzystaniem z pomocy lekarskiej — uwzględniane nie będzie. Nadmieniam się przytem, że każdemu pracownikowi przysługuje też prawo bezpłatnego otrzymywania lekarstw w nowoutworzonej Miejskiej Aptece Szpitalnej.

3. Stwierdzono, że niektóre wydziały zbyt późno zawiadamiają Biuro Centralne o zachorowaniu swych pracowników, wskutek czego w wielu wypadkach chorzy nie otrzymują należytej pomocy lekarskiej. O żądaniu więc pomocy lekarza przez chorego pracownika należy Biuro Centralne powiadamiać bezzwłocznie.

W wypadku, gdy chory pracownik pomocy nie zażądał, choroba zaś trwa dłużej, niż 7 dni — należy zawiadamiać o tem Biuro Centralne

w terminach 10. i 28. każdego miesiąca.

4. W związku z powyższem, nie należy wypłacać wszelkich należności za nieobecnych pracowników ich kolegom. W wyjątkowych wypadkach — żądać upoważnienia, potwierdzonego przez bezpośredniego kierownika danego oddziału.

5. Na skutek zażaleń, wnoszonych do Biura Centralnego przez różnych interesantów na opieszale i niedbałe pełnienie obowiązków przez poszczególnych pracowników miejskich, odmawianie udzielania informacji i wyjaśnień, jakoteż opryskliwe odzywianie się i nietaktowne obejście — przypomina się, iż wszystkich interesantów należy załatwiać możliwie jak najszybciej, odnosić się przyzwoicie, informować dokładnie i źródłowo. Jeśli urzędnik sam szczegółowo poinformować nie może — winien zapytać swego kierownika. Odmawiać jednak informacji — tym bardziej w formie nieprzyzwoitej — pod żadnym warunkiem nie wolno. W wypadku stwierdzenia przekroczeń w tym względzie — Magistrat wyciągnie jak najdalej idące konsekwencje.

6. Wobec zniesienia dotychczasowych ulg pocztowych, ustanowionych dla instytucji państwowych i komunalnych, z powodu czego listy urzędowe opłacane są narówni z korespondencją prywatną (mk. 3. — listy zwykłe) — zaleca się oszczędność w wydatkowaniu sum na portorja oraz zaniechanie korespondencji w sprawach błahych.

7. Powołując się na okólnik № 2636/20-I z dnia 26. kwietnia ub. r., jeszcze raz — wobec stale wzrastającej drożyzny — zaleca się jak najdalej idącą oszczędność w zużyciu materiałów piśmiennych i druków wszelkiego rodzaju.

8. Celem ułatwienia pracy personelowi Wydziału Zaprowiantowania Miasta, jak również nieodrywania w ciągu dnia od pracy urzędników innych wydziałów wyznacza się dla pracowników miejskich godziny kup-

na w wyżej wymienionym wydziale
od godz. 8-ej do 9-ej rano.

Łódź, dnia 16. lutego 1921 r.

Prezydent (—) **A. Rzewski**
Naczelnik Kancelarii Zarządu
Miejskiego.
(—) **J. Działarski**.

Okólnik № 17.

Niniejszym komunikuje się, iż Prezydent Magstratu, rozpatrzywszy na posiedzeniu w dniu 16. lutego b. r. sprawę prenumeraty pism, zdecydowało zaabonować dla poszczególnych wydziałów wszystkie pisma fachowe i dzienniki urzędowe, nie uznając natomiast za możliwe abonowanie dla wydziałów — za wyjątkiem niezbędnych dla Biura Centralnego i Referatu Prasowego — pism codziennych miejscowych i zamiejscowych.

O wszelkich wzmiankach i napaściach prasy na działalność poszczególnych wydziałów powiadamiać będzie Referat prasowy, który też na niesłuszne krytyki — w porozumieniu z zainteresowanym wydziałem — obowiązany jest niezwłocznie reagować, przesyłając za pośrednictwem Biura Centralnego odpowiednie sprostowanie. W miesięcznych zaś sprawozdaniach, opracowanych na podstawie zebranych wiadomości z prasy miejscowej i zamiejscowej, Wydziały informowane będą o wszelkich zagadnieniach, przejawach i postępach gospodarki miejskiej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a w miarę możliwości i zagranicą.

Łódź, dnia 21. lutego 1921 r.

Prezydent
(—) **A. Rzewski**
Naczelnik Kancelarii
Zarządu Miejskiego.
(—) **J. Działarski**.

Okólnik № 18.

a) Stwierdzono, że niektóre Wydziały Magstratu wydają pracownikom swoim oraz osobom postron-

nym różnego rodzaju zaświadczenia. Przypomina się zatem, iż wydawanie wszelkiego rodzaju zaświadczeń — za wyjątkiem lekarskich i przekazanych kompetencji wydziałów — odbywać się winno wyłącznie za pośrednictwem Biura Centralnego i za podpisem jednego z członków Prezydium Magstratu.

b) Pracownicy miejscy przeważnie w ostatnich dopiero chwilach zwracają się z podaniami o urlopy, co powoduje w następstwie niepotrzebny zupełnie pośpiech w załatwianiu formalności, ze szkodą dla innych spraw, nie cierpiących zwłoki. Podaje się do wiadomości, że wszystkie podania tego rodzaju tylko w wyjątkowych niemożliwych do przewidzenia nagłych wypadkach będą uwzględniane. Podania zaś pracowników, których urlop mógł być przewidziany i odpowiednio kroki wcześniejji przedsięwzięte — nie będą uwzględniane.

Łódź, dnia 21. lutego 1921 r.

Prezydent
(—) **A. Rzewski**
Naczelnik Kancelarii
Zarządu Miejskiego.
(—) **J. Działarski**.

Kronika miejską.

— **OGŁOSZENIE.** Z mocy decyzji ministra Spraw wojskowych na podstawie Dekretu Naczelnika Państwa z dnia 23. 11. 21. r. wydanego w zastosowaniu Art. 6 ustawy z dnia 27 marca 1920 r. Dz. Ustaw № 27. poz. 160. (poddającego koleje żelazne mocy ustaw wojennych Art. 60 Rozp. Rady Ministrów z 10 maja 1920 r. (Dz. Ust. № 59 poz. 368, rozp. Rady Obrony Państwa z 30 lipca 1920 r. Dz. Ust. № 71. poz. 479) ogłasza wprowadzenie w Okręgu Generalnym Łódzkim postępowania doraźnego przed Sądami Wojskowymi, za przestępstwa przeciw sile zbrojnej Państwa, popełnione na kolejach przez wszelkie rozmysłne naruszania lub zaniedbania obowiązków zawodowych, obniżają-

cych sprawność kolei, samowolne porzucenie służby, wszelką agitację mogącą przynieść szkodę ruchowi kolejowemu, lub wywołać chwilowy zastój w tymże, oraz przez czyny zagrażające temu ruchowi.

Ostrzega się wszystkich przed popełnieniem któregokolwiek z powyżej określonych przestępstw.

Każdy, kto po tem ogłoszeniu Sądów Doraźnych dopuści się odnośnego przestępstwa, będzie oddany pod wojskowy sąd doraźny i ukarany śmiercią przez powieszenie względnie przez rozstrzelanie.

(—) Rządowski.

Gen. — ppor. i Dowódca Okr.
Gen. Łódzk.

Łódź dnia 24 lutego 1921 r.

— **Akty stanu cywilnego.** Ruch naturalny podlega w b. Kongresówce rejestracji w tak zwanych aktach Stanu Cywilnego według przepisów, uchwalonych na Sejmie w roku 1825, opłaty zaś ustanowione są dekretem króla saskiego w roku 1809 i wynoszą 2 złote za akt. Klauzula, znajdującą się w dekrete, — „nie tarnuje się dobrej woli osób majątnych chcących nagradzać fatygę urzędnika stanu cywilnego pomimo opłaty tem urządzeniem ustanowionej” — pozwala urzędnikom stanu cywilnego na nierówne traktowanie interesantów w zależności od ich stanu majątkowego i legalizuje cały ten chaos stosunków w rejestracji ruchu naturalnego ludności, jaki panował za czasów najazdu rosyjskiego.

Wobec tego przewodniczący urzędu stanu cywilnego, prezydent Rzewski wystąpił do władz o ustalenie jednolitej taksy dla wszystkich urzędów stanu cywilnego i parafji, co uzdrowiłoby stosunki, panujące w tych urzędach, a zwłaszcza na prowincji, gdzie pobierane są najróżnorodniejsze opłaty, częstokroć bardzo wygórowane.

Nadmienić należy, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych stoi na stanowisku, że dekret z przed 111 laty pozostaje w mocy i dziś, gdyż

zarówno zmiana taksy opłat, jak i zmiana przeznaczenia opłat z tego źródła mogą być załatwione tylko na drodze prawodawczej, gdy w innych dziedzinach gospodarki państwowej i komunalnej przepisy prawne zostały dostosowane do obecnych warunków.

— **Wizyta akcjonariuszy Elektrowni.** Przybyli do Łodzi z Szwajcarii przedstawiciele akcjonariuszów elektrowni łódzkiej w celu ustalenia wspólnie z przedstawicielami władz miejskich warunków rozszerzenia tego przedsiębiorstwa.

— **O Biuro adresowe.** W związku z decyzją władz państwowych w sprawie zlikwidowania biura adresowego istniejącego przy urzędzie śledczym, odbyła się w magistracie pod przewodnictwem prezydenta Rzewskiego konferencja z udziałem przedstawicieli władz i miasta w sprawie przejęcia wzmiankowanego biura i połączenia takowego z biurem adresowym istniejącym przy magistracie. Urzeczywistnienie tego projektu pociąga za sobą poważny wydatek. Dotychczasowy budżet roczny miejskiego biura adresowego, wynoszący 6 milionów marek musi być potrójony. Wobec tego, że miasto nie posiada środków na pokrycie tak znacznego wydatku i że z drugiej strony wszelkie rozszerzenie budżetu zależne jest od Min. Skarbu, przedstawiciele magistratu postanowili zwrócić się do Minist. Spraw Wewn. o instrukcję w tej sprawie oraz o zezwolenie na poczynienie odpowiednich zmian w budżecie miasta.

— **Redukcja personelu w sklepach.** Na skutek połączenia Kom. Rozd. Chleba i Mąki z Wydz. Zaprowiantowania przewidywana jest redukcja personelu zatrudnionego w sklepach komitetowych, które wobec niedostarczania przez władze aprowizacyjne kontyngentu, przynoszą miastu znaczny deficyt. Ogółem ma być zwolnionych około 100 osób.

— **Miejski Szpital Powszechny.** W związku z osłabnięciem epidemii tyfusu w naszym mieście, magistrat postanowił dotychczasowy szpital dla ostro-zakaźnych chorych przekształcić w szpital Powszechny Miejski, rezerwując dwa pawilony dla chorób ostro-zakaźnych, trzy pawilony zaś przeznaczając dla chorych wewnętrznych i chirurgicznych. Ogółem w szpitalu znajdzie miejsce 400 chorych.

Naczelnym lekarzem miejskiego szpitala powszechnego zostaje dotychczasowy kierownik szpitala dla ostro-zakaźnych chorych Dr. med. Edmund Krakowski. Starszym ordynatorem będzie Dr. Henryk Rundo, dotychczasowy naczelnny lekarz szpitala dla chorych wewnętrznych przy ul. Zakątnej, który z dniem 1-go marca r. b. zostaje zamknięty.

— **Otwieranie i zamykanie sklepów.** Niejednokrotnie zdarzają się wypadki, że prywatni petenci zwracają się bezpośrednio do Ministerstwa Pracy i Opieki społecznej z prośbą o ustanowienie dla nich rozkładu godzin otwierania i zamykania sklepów, bądź też o zmianę. Już uchwalonego przez władze samorządowe rozkładu godzin.

Wobec tego że sprawy, dotyczące godzin otwierania i zamykania sklepów, jak również godzin przerwy obiadowej mogą być załatwiane jedynie przez odnośną uchwałę władz samorządowych, główny inspektor Pracy powiadomił okólnikiem inspektorów obwodowych, ażeby sprawy podobne kierowali do właściwej władzy samorządowej.

— **Zakład medycyny sądowej.** Wobec tego, że miejskie prosekutorjum mieszczące się przy ulicy Łąkowej nie nadaje się na ten cel ze względów sanitarnych magistrat wystąpił do Min. Zdrowia Publicznego z projektem wybudowania gmachu pod zakład medycyny, sądowej na Wodnym Rynku, gdzie również będzie mieścić się państwowy zakład epidemiologiczny. W zakładzie tym

będą dokonywane również sekcje na potrzeby miasta.

— **Osobiste.** Na miejscu ustępującego prosekтора miejskiego, d-ra Stanisława Tubjasza, magistrat zamianował d-ra Aleksandra Mielezsko.

— **Kara za nieprzestrzeżenie.** Z rozporządzenia Komisarza Sządu na m. Łódź, na mocy art. 25 ust. sanitarnej z dnia 25. VII. 1919 r. w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych, za nieporządek na posesji przy ul. Nowomiejskiej № 19, na właściciela tejże posesji Bendera Szoeła, nałożoną została kara grzywny w ilości 1000 mk. p. i 4 tygodnie aresztu.

— **Reorganizacja biur zakupów.** W związku z wynikami komisji rewizyjnej, wysłanej przez magistrat do powiatu słupeckiego nastąpi w najbliższym czasie reorganizacja biur zakupów na prowincji. Prócz tego zaprowadzona będzie stała kontrola nad działalnością tych biur za pośrednictwem inspektorów odjazdowych.

— **W sprawie kredytu zbożowego.** W magistracie odbyła się narada w sprawie unormowania stosunków między państwowym urzędem zbożowym i wydziałem zaprowiantowania miasta, w której wzięli udział przedstawiciele magistratu, przedstawiciel sekcji finansowej P. (I. Z. pan. Sztuka oraz przedstawiciel wojewódzkiego urzędu zbożowego p. Szymański. Omawiano sprawy, dotyczące regulowania zaległości oraz warunki na jakich może być udzielany miastu kredyt zbożowy.

Sprostowanie.

W związku z nieścisłością w stemogramie R. M. z dn. 26. stycznia r. b., wkradła się omyłka do przemówienia r. Uty, umieszczonego w № 7 „Dziennika Zarz. m. Łodzi” z dn. 15 b. m. mianowicie na str. 21, w wierszu 4-tym zdanie; „Jest to zupełnie niesłuszne” — winno brzmieć: „Jest to zupełnie niesłuszne, co p. r. Chwałbiński powiedział. i t. d.”

Przewodniczący Rady Miejskiej.

(—) L. M. Kern.

Sekretarz—Referent. (—) P. Rundo.

LICYTACJE PRZYMUSOWE.

W środę dnia 3. 3. 1921 r. odbędą się licytacje za gotówkę przy następujących ulicach.

Między godziną 9 a 4 przed poł. ul. N. Targowa 22, 2 krzesła. Północna 7, szafa do rzeczy. Wschodnia 55, kanapa. Jasna 3 (Radogoszcz), 1 maszyna do szycia. Zawadzka 9, zegar ścienny.

W czwartek dnia 4. 3. 1921 r. odbędą się licytacje za gotówkę przy następujących ulicach.

Między godz. 9 a 4 przed poł. ul. Wólezańska 157, waga. Wólezańska 144, szafa i portjery. Wólezańska 159, ściweta. Ścińkiewicza 47, stół. Gdańska 113, krzesło. Piotrkowska 202, kredens kuchenny, zegar, bufet i waga. Zórawia 9, samowar. Rzgowska 75, stół kredenski. Długa 144, zegar regulator i lustro.

Łódź, dnia 26 lutego 1921 r.

Miejski Urząd Sekwestracyjny.

WEZWANIE

do właścicieli i administratorów domów.

Na mocy § 9 statutu z dnia 25 sierpnia 1920 o jednorazowym nadzwyczajnym podatku na cele obrony Państwa, Magistrat m. Łodzi wzywa właścicieli i administratorów domów, by **niezwłocznie** odebrali we właściwych Komisarjatach Policji Państwowej m. Łodzi formularze, przeznaczone na wykaz mieszkańców, i by, po dokładnem wypełnieniu tych formularzy, złożyli je w tychże Komisarjatach w ciągu 14 dni od daty niniejszego ogłoszenia.

Dokonywany na zasadzie tych wykazów spis mieszkańców ma objąć całą ludność miasta w ten sposób, że na wykazach mają być wymienione wszystkie osoby, utrzymujące się samodzielnie lub zarobkujące, t. j. zarówno głowy rodzin, jak i zarobkujący członkowie rodziny, a nadto osoby, które znajdują się w stosunku służbowym do posiadaczy mieszkań i u nich zamieszkują, jak np. służący, sekretarze, guwernantki, bony służba domowa i t. p., wreszcie sublokatorzy.

Dalszych informacji i wyjaśnień w razie potrzeby, udzieli Oddział Podatkowy Magistratu przy Placu Wolności № 2 (front, 1 piętro № 6).

Wzywając właścicieli i administratorów domów do sumiennego i niezwłocznego wypełnienia formularzy, Magistrat odwołuje się jednocześnie do ogółu mieszkańców miasta, aby ułatwili pracę właścicielom lub rządcom domów przez **chętnie i zupełnie dokładne udzielenie potrzebnych danych.**

Łódź, dnia 21 lutego 1921

Magistrat m. Łodzi
Prezydent (—) Rzewski.

Wydawnictwo Zarządu Miasta Łodzi.

Oddito w tłoczni B-ci Holcman w Łodzi, ul. Zawadzka № 7.